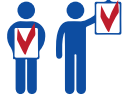

У Конституції України (переважно в розділі II) визначено такі групи основних прав:

ГРОМАДЯНСЬКІ**ПОЛІТИЧНІ****ЕКОНОМІЧНІ****СОЦІАЛЬНІ****ЕКОЛОГІЧНІ****КУЛЬТУРНІ****СІМЕЙНІ**

ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА

можливості людей, що характеризують їхнє фізичне та біологічне існування, задоволення матеріальних, духовних і деяких інших потреб. Сюди належать такі суб'єктивні права: на життя людини та його захист; на повагу до гідності людини; на свободу та особисту недоторканість, недоторканість житла; на невтручання в особисте життя і таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; на вибір місця проживання; свободу пересування; на вільне залишення території України та повернення будь-коли в Україну; на свободу власної думки і слова; на вільне виявлення своїх поглядів і переконань; вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово та в інший спосіб на свій вибір; на свободу світогляду і віросповідання тощо.

ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

можливості людини і громадянина брати участь у громадському та державному житті, вносити пропозиції про поліпшення роботи державних органів, їхніх службових осіб та об'єднань громадян, критикувати вади в роботі, безпосередньо брати участь у різних об'єднаннях громадян. До цієї групи належать такі права:

- ✓ брати участь в управлінні державними та громадськими справами, користуватися рівним правом доступу до державної служби, а також служби в органах місцевого самоврядування;
- ✓ обговорювати і приймати закони та рішення загальнодержавного і місцевого значення, беручи участь у всеукраїнському та місцевих референдумах;
- ✓ надсилати індивідуальні або колективні письмові звернення чи особисто звертатися до державних органів, органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб;
- ✓ утворювати і брати участь у роботі об'єднань громадян (політичних партій і громадських організацій); збиратися мирно, без зброї та проводити збори, мітинги, походи й демонстрації, про що завчасно сповіщати органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування;
- ✓ вибирати й бути обраним до державних органів та органів місцевого самоврядування;
- ✓ мати громадянство.

ЕКОНОМІЧНІ ПРАВА

можливості людини і громадянина, що характеризують їхню участь у виробництві матеріальних благ. До них належать:

- ✓ право на приватну власність (індивідуальну і колективну);
- ✓ право на працю і вибір професії та роду трудової діяльності;
- ✓ можливість вибору роду занять і роботи за своїм покликанням;
- ✓ право на професійну підготовку і перепідготовку;
- ✓ право на справедливу оплату праці;
- ✓ право на страйк;
- ✓ право на відпочинок тощо.

СОЦІАЛЬНІ ПРАВА

можливості людини і громадянина із забезпечення належних соціальних умов життя. До них належать:

- ✓ право на охорону здоров'я;
- ✓ право на житло;
- ✓ право на матеріальне забезпечення в старості, у разі хвороби, повної або часткової втрати працездатності, втрати годувальника тощо;
- ✓ право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї (харчування, одяг, житло).

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА

права людини і громадянина на безпечне екологічне середовище. Тобто це право:

- ✓ на безпечне для життя і здоров'я довкілля;
- ✓ на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди тощо.

КУЛЬТУРНІ ПРАВА

можливості доступу людини до духовних цінностей свого народу (нації) та всього людства. До них належать:

- ✓ право на освіту;
- ✓ право на користування досягненнями вітчизняної та світової культури;
- ✓ право на свободу наукової, технічної та художньої творчості;
- ✓ право на захист інтелектуальної власності;
- ✓ право на використання результатів інтелектуальної, творчої діяльності тощо.

СІМЕЙНІ ПРАВА

можливості людини і громадянина вільно розпоряджатися собою в сімейних правовідносинах. Це означає:

- ✓ право на невтручання в особисте й сімейне життя;
- ✓ право на добровільне одруження, рівні права та обов'язки у шлюбі та сім'ї;
- ✓ право на державну охорону сім'ї, материнства, батьківства і дитинства;
- ✓ право на рівність дітей незалежно від походження чи народження у шлюбі або поза шлюбом.

**КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ
ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ЦІЛОМУ ВІДПОВІДАЄ НАВЕДЕНІЙ
ВИЩЕ КЛАСИФІКАЦІЇ ЇХ ОСНОВНИХ ПРАВ:**

ГРОМАДЯНСЬКІ (ФІЗИЧНІ) ОБОВ'ЯЗКИ –

батьки зобов'язані утримувати дітей до їх повноліття, а повнолітні діти зобов'язані піклуватися про своїх непрацездатних батьків (ч.2 ст.51 Конституції);
кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей (ст.68 Конституції);

ПОЛІТИЧНІ ОБОВ'ЯЗКИ –

захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів (ст.65 Конституції);

ЕКОНОМІЧНІ ОБОВ'ЯЗКИ –

кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом (ст.67 Конституції);

ЕКОЛОГІЧНІ ОБОВ'ЯЗКИ –

кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, відшкодовувати завдані ним збитки (ст.64 Конституції);

КУЛЬТУРНІ ОБОВ'ЯЗКИ –

кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки (ст.64 Конституції).

**ПЕРЕДБАЧЕНІ КОНСТИТУЦІЄЮ ПРАВА
І ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН Є РІВНИМИ.**

Це означає, що не може бути привілеїв чи обмежень в залежності від походження, соціального та майнового стану, расової та національної належності, статті, освіти, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, роду і характеру занять тощо (ст.24 Конституції).

УКРАЇНА — *унітарна*, суверенна і незалежна, демократична, соціальна і правова держава. Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.

НАРОД здійснює владу безпосередньо і через *органи державної влади* та *органи місцевого самоврядування*.

Влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу, судову.

Виконавча влада в країні належить **Кабінетові Міністрів**, а законодавча — **парламенту (Верховній Раді України)**.

МОЖЛИВІСТЬ ВПЛИВАТИ НА РОБОТУ УСІХ ТРЬОХ ГІЛОК ВЛАДИ:
виконавчої, законодавчої та судової, має
Президент України — згідно з **Конституцією** він зобов'язаний
припиняти будь-які їх дії, що порушують основний Закон України.

